

K. NOREL

Volendam bij winterdag

Volendam! Het vrolijkste, kleurrijkste visschersdorp van heel de Zuiderzee! Marken is stil en bestendig, Spakenburg kan aan een tikje stijfheid nooit ontkomen; Urk! "Urk komt Volendam na aan de broek. Levendig en goed-lachs zijn de Urkers, ze dragen hun karpoeits met een haast brutale nonchalance op hun springerige haar; de Urker meisjes kijken oolijk uit haar hulletjes en de zilveren spelden drukken schalksche kuiltjes in haar wangen. Maar bij de zwier en de oubolligheid der Volendammers en bij de gratie van hun vrouwen kunnen zelfs de Urkers nog niet halen. De wijde, lange broeken van de mannen moesten plomp zijn, ze zijn flatteus! De simpele wollen mutsjes, die de vrouwen 's winters dragen, schijnen kloosterdracht, maar op de kopjes van de Volendammerinnetjes zijn ze coquet. Met haar bontgestreepte rokken en het vrolijk borststuk in het donkere jak hebben zij de mooiste kleederdracht van al de dorpen van de Zuiderzee. Is het omdat de levenskunst der Calvinisten het tegen die der Roomschen af moet leggen, dat het Roomsche Katholieke Volendam in dit opzicht de loef afsteekt bij de andere dorpen, die alle Calvinistisch zijn? Wij gaan ons niet verdiepen in vragen van folklore en nog minder in het probleem der wisselwerking van levenskunst en van religie.

't Is winter. De wind is Oost en de vaart is dicht en Volendam is anders dan we het ooit hebben gezien. Tegen de schoeiing van de haven en tegen de boorden van de bidders klotst het water niet, en op zee zie je niet de heldere rood-bruine zeilen, die de Volendamsche schepen van alle andere kleurig onderscheiden. De zee is een grimmige Poolwoestijn en de ont-takelde vloot lijkt kaal en dood.

Maar de Volendammers! Wie zag ze ooit zoo jolig, vief en vrolijk als vandaag? Bedachtzaam, schommelend en ietwat traag is anders de gang van visschers. Nu zwieren ze met rappe streken over de gladde baan. Bij open

water is eiken Volendammer de haven te klein en het dorp te nauw. Vlak na den Zondag zoeken ze de wijde ruimte van de zee en ze blijven op het water totdat de nieuwe Zondag nadert. Aan boord voelen ze zich thuis, aan wal zijn ze ietwat onwennig. Doch 's winters werkt het Volendammer bloed een weinig anders.

De Jongens trekken hun baantjes in de haven: op zee rijdt slechts een enkeling. Binnen blijven zij omdat de meisjes buiten komen! Die laten haardplaat en het koperwerk, de kousen en de borstrokken - die altijd weer op stoppen wachten - in den steek, en het kleine grut, waarvan het levenskrachtig Volendam krioelt, moet zich maar redden. (Het redt zich best op het ijs der kleine krabbelbaantjes in het dorp.) De meisjes gaan naar de haven en de jongens blijven in de haven. En samen rijden ze. Een visscher vóór en een sleep van meisjes gaat er achter. Hij trekt en op het einde van de baan trekt hij heel hard om dan een extra korten zwaai te maken. En daarna staat hij met zijn handen op zijn buik te lachen, want als een koppel eenden is zijn sleep meisjes uit elkaar gevlogen. Haar schorten waaien en haar rokken fladderen en de eendjes kwaken luid. Welk juffertje — dat zelf een schuwleelijke „moderne" trainings-broek heeft aangetrokken — vertelt daar dat je in rokken onmogelijk... onmogelijk... kunt rijden? Zo'n nufje moet naar Volendam gaan. De Volendammerinnetjes dragen drie, vier rokken die tot op haar schoenen hangt. Maar rijden dat ze kunnen!

Wij pleisteren anders graag in hotel Spaander. Het zit er mooi in de lage gelagkamer, die uitzicht geeft op zee en de keuken is er best. Maar vandaag leggen wij aan bij het koek- en zoopie op het ijs. Tusschen de Volendammers zit het net zoo lekker als bij de vreemdelingen, die heden Volendam-bij-winter willen zien van achter spiegelglas. We hebben een Volendammer meisje aan onze rechter- en een aan onze linkerhand. We drinken een kop chocola met haar en we knabbelen op bruin door-

bakken koek, en vóór we opstaan duwen we een stroopdrol achter de kiezen. En dan rijden we de haven uit, achter een paar vissers aan, die het binnen vandaag ook niet kunnen harden; we gaan naar Marken. We buigen de rug en we zetten ons schrap. Want het gaat tegen den Zuidoostergaat tegen den Zuidooster in, en het zee-ijs is bobbelig, en de kleine schotsjes, die hier bij het begin van den winter saamgedreven zijn, liggen allemaal met de scherpe zijden onzen kant op, en er is sneeuw, waarin het lastig rijdt. Onder Marken wordt het beter.

Daar is luwte, daar is ook het vlakke ijs van de Gouwzee. En dan zijn we op Marken, tusschen de paalwoningen en in de hoekjes, die klimmen en dalen, waar de Markers en de Markerinnen wandelen, stil en bestendig. De tocht terug naar Volendam gaat glad. De wind waait mee, en de kleine schotsjes liggen nu mee, en de sneeuw stuift mee. Je zeilt de Volendammer haven binnen. De korte winterdag loopt naar zijn eind. De Volendammers rijden nog, maar niet meer aan een lange sleep en niet meer snel en driftig zooals 's morgens.

Elke langbroek heeft een bonten rok gevonden; ze rijden samen, paar bij paar. Haar wangen zijn rood, niet enkel van de kou; en haar oogen glanzen, niet louter van de winterpret; en hij is sterk en goed en trouw. Straks bukt hij om haar schaatsen af te binden. Dan is het schemerig geworden op het ijs en donker in de smalle straatjes. En door die straatjes gaan zij dicht naast elkaar, daar vinden niet enkel hun handen maar ook hun monden elkander. En volgend voorjaar staan in de kerk van Volendam die jongen en dat meisje voor het altaar.. Maar nu is het winter. En nu rijdt en vrijt Volendam. En niemand treurt omdat de schepen in de haven vastgevroren liggen of omdat de visch onder het ijs veilig is voor 't net. De Heer zal zorgen dat te rechter tijd de wind naar het Westen draait en het ijs smelt en de visch weer in de netten van de Volendammers zwemt. Dat wéét de onbezorgde Volendammer.